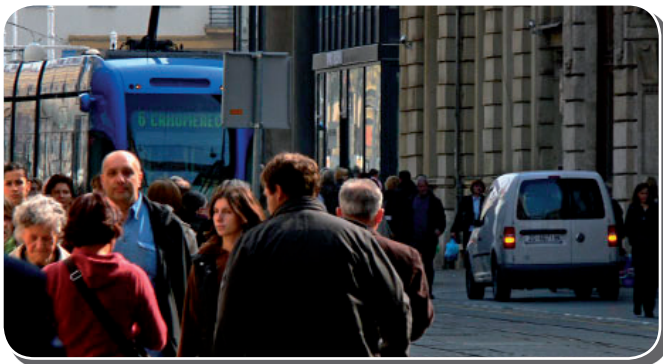

Godišnji financijski izvještaji otvorenih investicijskih fondova za 2009. godinu

Društva za upravljanje investicijskim fondovima sastavit će godišnje financijske izvještaje za 2009. godinu u istoj formi kao i prošle godine te ih javno objaviti u Registru godišnjih financijskih izvještaja pri Financijskoj agenciji zajedno s godišnjim financijskim izvještajima o vlastitom poslovanju. U nastavku slijedi prikaz zakonodavnog i strukovnog okvira za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja otvorenih investicijskih fondova.

30 društava za upravljanje². Njihova ukupna neto imovina iznosi 12,03 milijarde kuna³.

2. ZAKONODAVNI OKVIR

Zakonom o investicijskim fondovima⁴ definirano je kako su društva za upravljanje obvezna voditi poslovne knjige i sastavljati financijska izvješća, kako za sebe, tako i za otvorene investicijske fondove kojima upravljaju. Sadržaj i oblik izvješća definirala je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) Pravilnikom o sadržaju izvješća dioničara i imatelja udjela u fondu i vođenju poslovnih knjiga društava za upravljanje investicijskim fondovima⁵ te Pravilnikom o obveznom sadržaju, rokovima i obliku obveznih izvješća o radu investicijskih fondova, društava za upravljanje i depozitne banke⁶.

Temeljni financijski izvještaji otvorenog investicijskog fonda jesu:

1. Bilanca ili Izvještaj o neto imovini investicijskog fonda,
2. Račun dobiti i gubitka fonda,
3. Izvještaj o promjenama u neto imovini,
4. Financijski pokazatelji po obračunskoj jedinici fonda tijekom razdoblja,
5. Izvještaj o strukturi ulaganja fonda,
6. Struktura ulaganja fonda po vrstama imovine,
7. Struktura obveza fonda po vrstama instrumenata,
8. Izvještaj o realiziranim dobitcima (gubicima) fonda,
9. Izvještaj o nerealiziranim dobitcima (gubicima) fonda,
10. Transakcije s povezanim osobama fonda,
11. Bilješke uz financijska izvješća.

² Izvor: HANFA, stanje na dan 31. 12. 2009. godine, objavljeno 19. 01. 2010. godine.

³ Izvor: HANFA, stanje na dan 31. 12. 2009. godine, objavljeno 19. 01. 2010. godine.

⁴ Nar. nov., br. 150/2005.

⁵ Nar. nov., br. 45/2006., 26/2009.

⁶ Nar. nov., br. 8/2007.

1. UVOD

Otvoreni investicijski fondovi su zasebna imovina, bez pravne osobnosti, u kojoj se sudjelovanje udjela nudi s ciljem prikupljanja uloga u novcu te s izričitom namjerom ulaganja više od 60% tih uloga u portfelj vrijednosnih papira, novčanih depozita i svih drugih vrsta imovine, pri čemu imatelji udjela nemaju svakodnevni nadzor nad donošenjem odluka o ulaganjima, a osnovni je cilj osigurati imateljima udjela povrat na njihova ulaganja. Pored prava na razmjerni udio u dobiti fonda, imatelji udjela u svako doba mogu zahtijevati isplatu udjela, i na taj način istupiti iz fonda. Otvorenim investicijskim fondovima upravljaju društva za upravljanje investicijskim fondovima odnosno dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, koje je dobilo odobrenje Nadzornog tijela¹ za obavljanje poslova osnivanja i upravljanja investicijskim fondovima. Predmet poslovanja društva za upravljanje jest isključivo osnivanje i upravljanje investicijskim fondovima. Danas u Republici Hrvatskoj djeluje 130 otvorenih investicijskih fondova kojima upravlja ukupno

¹ HANFA - Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.

Osim temeljnih financijskih izvještaja, društvo za upravljanje dužno je pripremiti i jedno **posebno statističko izvješće** prilikom dostave godišnjih financijskih izvještaja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, a to je:

- Izvješće društva za upravljanje o visini troškova koji se naplaćuju na teret imovine otvorenog investicijskog fonda.
- Pored svih navedenih izvještaja, godišnji financijski izvještaji, prema čl. 175. Zakona o investicijskim fondovima, moraju sadržavati i neke **dodatne podatke**:
- tablicu s naznakom svake tvrtke za posredovanje u trgovini odnosno trgovanje vrijednosnim papirima putem koje je fond obavio više od 10% svojih transakcija tijekom predmetne kalendarske godine, uz navođenje:
  - a) ukupne vrijednosti svih transakcija obavljenih putem pojedine tvrtke, iskazane kao postotak ukupne vrijednosti svih transakcija fonda u toj godini,
  - b) provizije plaćene tvrtki, iskazane kao postotak ukupne vrijednosti transakcija obavljenih posredstvom te tvrtke;
- pregled kretanja vrijednosti imovine fonda;
- broj izdanih udjela na početku i na kraju obračunskog razdoblja;
- cijenu po udjelu na početku i na kraju obračunskog razdoblja;
- najvišu i najnižu vrijednost imovine fonda i cijenu po udjelu u fondu unutar istoga obračunskog razdoblja za proteklih pet kalendarskih godina;
- izvješće uprave s obrazloženjem poslovnih rezultata fonda, promjena u portfelju i planirane strategije ulaganja u nastupajućem razdoblju;
- usporedni pregled poslovanja u protekle tri kalendarske godine, s prikazom sljedećih podataka na kraju svake poslovne godine:
  - a) ukupna neto vrijednost imovine iz portfelja,
  - b) neto vrijednost imovine po udjelu,
  - c) pokazatelj ukupnih troškova,
  - d) raspodjela prihoda odnosno dobiti isplaćene po udjelu tijekom godine.

Godišnji financijski izvještaji moraju biti **revidirani** od strane nezavisnog ovlaštenog revizora.

Revidirani godišnji financijski izvještaji otvorenih investicijskih fondova, osim što se dostavljaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, dostupni su, na njihov zahtjev, i imateljima udjela. Međutim, dostupni su i za cjelokupnu javnost putem Registra godišnjih financijskih izvještaja pri Financijskoj agenciji, ali u skraćenom obliku.

Skraćena izvješća čine:

1. Bilanca ili Izvještaj o neto imovini investicijskog fonda,
2. Račun dobiti i gubitka fonda,
3. Izvještaj o promjenama u neto imovini,
4. Financijski pokazatelji po obračunskoj jedinici fonda tijekom razdoblja,
5. Bilješke uz financijska izvješća,
6. Mišljenje nezavisnog ovlaštenog revizora.

Društva za upravljanje obvezna su cjelovita revidirana godišnja financijska izvješća otvorenih investicijskih fondova dostaviti Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga do 30. travnja 2010. godine, a skraćena izvješća zajedno s mišljenjem nezavisnog ovlaštenog revizora Financijskoj agenciji

za javnu objavu u Registru godišnjih financijskih izvještaja do 30. lipnja 2010. godine.

3. PRIMJENA RAČUNOVODSTVENIH STANDARDA

Prema članku 3. st. 5. Zakona o računovodstvu⁷, otvoreni investicijski fondovi ulaze u kategoriju velikih obveznika. U skladu s takvom klasifikacijom, obvezni su primjenjivati Međunarodne standarde financijskog izvještavanja. S obzirom da imovinu otvorenog investicijskog fonda u svom pretežitom dijelu čini financijska imovina, odredbe Međunarodnog računovodstvenog standarda 32 - *Financijski instrumenti: prezentiranje*, Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 - *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje* te Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 7 - *Financijski instrumenti: objavljivanje* najčešće će se primjenjivati.

4. OBJAVLJIVANJE ZNAČAJNIH INFORMACIJA

Društva za upravljanje fondovima dužna su u financijskim izvještajima otvorenih investicijskih fondova kojima upravljaju objaviti informacije koje omogućavaju korisnicima izvještaja da procijene:

- značaj financijskih instrumenata za financijski položaj i uspješnost poslovanja fonda,
- prirodu i vrstu rizika kojima je fond izložen tijekom izvještajnog razdoblja i na sam izvještajni datum te način na koji društvo upravlja tim rizicima.

Sve dodatne i dopunske informacije o pojedinim stavkama izraženim u temeljnim financijskim izvješćima, društvo za upravljanje će iskazati u bilješkama uz financijske izvještaje fonda. Korisnicima najzanimljiviji dodatni podaci zbog svoje značajnosti su:

- analitika realiziranih i nerealiziranih dobitaka/gubitaka,
- analitika strukture imovine i obveza te
- kvalitativna i kvantificirana analiza izloženosti rizicima.

U sklopu analize izloženosti otvorenog investicijskog fonda rizicima, društvo za upravljanje treba uključiti informacije o izloženosti: tržišnim rizicima (valutnim, kamatnim i ostalim cjenovnim rizicima), kreditnom riziku te riziku likvidnosti. Upravo ove informacije korisnicima financijskih izvještaja pomažu u boljem razumijevanju mogućih utjecaja promjena te posljedično donošenja odluka o ulaganju.

Za svaku vrstu rizika koji proizlazi iz financijskih instrumenata, društvo za upravljanje treba objaviti sljedeće *kvalitativne informacije*:

- a) izloženost otvorenog investicijskog fonda riziku i kako ona nastaje,
- b) ciljeve, politike i procese upravljanja rizikom te metode korištene za mjerenje rizika te
- c) moguće promjene elemenata pod a) ili b) u odnosu na prethodno razdoblje.

Za svaku vrstu rizika koja proizlazi iz financijskih instrumenata, društvo za upravljanje treba objaviti i sljedeće *kvantitativne podatke*:

- a) sažete kvantitativne podatke o izloženosti fonda određenom riziku na izvještajni datum. Ti podaci se obvezno

⁷ Nar. nov., br. 109/2007.

temelje na informacijama koje su interno dostavljene ključnim rukovoditeljima društva, primjerice Upravi društva ili direktoru;

- b) podatke o tržišnom riziku, kreditnom riziku i riziku likvidnosti u mjeri u kojoj nisu specificirani pod a), osim ako rizik nije materijalno značajan;
- c) koncentraciju rizika ako ona nije vidljiva iz podataka pod a) i b).

Tržišni rizik je rizik da će se vrijednost financijskog instrumenta mijenjati kao rezultat promjena tržišnih cijena, bilo da su iste uzrokovane faktorima specifičnim za određeno ulaganje, njegovog izdavatelja ili faktore koji utječu na sve financijske instrumente kojima se trguje na tržištu kapitala. Tržišni rizik obuhvaća tri vrste rizika:

- 1) valutni rizik,
- 2) kamatni rizik, i
- 3) ostale cjenovne rizike.

Valutni rizik predstavlja rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova po financijskom instrumentu zbog promjena valutnih tečajeva. Valutni rizik (ili devizni rizik) se javlja kod financijskih instrumenata koji su iskazani u stranoj valuti, tj. u valuti koja nije funkcijska valuta u kojoj su vrednovani. Valutni rizik ne nastaje po financijskim instrumentima koji su nenovčane stavke ili financijskim instrumentima koji su iskazani u funkcijskoj valuti. Analiza osjetljivosti od rizika objavljuje se za svaku valutu prema kojoj fond ima značajnu izloženost.

Kamatni rizik je rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova po financijskom instrumentu zbog promjena tržišnih kamatnih stopa. Rizik kamatne stope pojavljuje se kod kamatonosnih financijskih instrumenata priznatih u bilanci (npr. zajmovi i potraživanja te izdani dužnički instrumenti) i kod nekih financijskih instrumenata koji nisu priznati u bilanci, npr. neke preuzete obveze za kreditiranjem.

Ostali cjenovni rizici predstavljaju rizike fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova po financijskim instrumentima zbog promjena tržišnih cijena (koje ne proizlaze iz kamatnog rizika ili valutnog rizika), bilo da je riječ o promjenama koje su prouzročili čimbenici svojstveni pojedinom financijskom instrumentu ili njegovom izdavatelju ili drugi čimbenici koji utječu na sve slične financijske instrumente kojima se trguje na tržištu. Ostali cjenovni rizici se javljaju kod financijskih instrumenata zbog promjena u, primjerice, cijenama robe ili kapitala. Društvo može objaviti učinak smanjenja određenog indeksa tržišta vrijednosnih papira, cijene robe ili neke druge varijable rizika. Dva primjera financijskih instrumenata po kojima nastaje rizik cijene kapitala su:

- 1) držanje udjela u kapitalu nekog drugog društva, i
- 2) ulaganje u trust koji za uzvrat ima ulaganja u glavnicike instrumente.

Drugi primjeri uključuju termenske ugovore (forward) i opcije kupnje ili prodaje određene količine glavnicičkog instrumenta te swapove koji su indeksirani cijenom kapitala. Na fer vrijednost tih financijskih instrumenata utječu promjene tržišnih cijena glavnicičkih instrumenata o kojima je riječ.

Osjetljivost dobiti ili gubitka (koja nastaje, primjerice, temeljem instrumenata svrstanih u kategoriju po fer vrijednosti u dobiti ili gubitku ili umanjenja financijske imovine raspoložive za prodaju) se objavljuje odvojeno od osjetljivosti kapitala (koja nastaje, primjerice, temeljem instrumenata koji su svrstani u kategoriju raspoloživih za prodaju).

Kreditni rizik predstavlja rizik da će jedna strana financijskog instrumenta drugoj strani prouzročiti financijske gubitke zbog neispunjenja obveze, u cijelosti ili djelomično, u trenutku njenog dospjeća. Neispunjavanje obveze ugrozilo bi likvidnost fonda i smanjilo vrijednost njegove imovine.

Društvo je dužno po kategorijama financijskih instrumenata u portfelju otvorenog investicijskog fonda kojim upravlja objaviti:

- a) iznos koji najbolje odražava maksimalnu izloženost fonda kreditnom riziku na izvještajni datum, ne uzimajući u obzir moguće kolaterale u posjedu ili druge instrumente osiguranja naplate kredita,
- b) starosnu analizu financijske imovine koja je dospjela na izvještajni datum, ali koja nije umanjena,
- c) analizu financijske imovine za koju su utvrđena pojedinačna umanjenja vrijednosti na izvještajni datum, uključujući čimbenike koje je društvo razmatralo prilikom utvrđivanja umanjenja, i
- d) za iznose objavljene pod a), b) i c), opis kolaterala i drugih instrumenata osiguranja naplate kredita koje fond drži te, osim ako nije izvedivo, procjenu fer vrijednosti.

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da će se fond suočiti s poteškoćama u ispunjenju svojih obveza. Rizik likvidnosti nastaje tijekom općeg financiranja aktivnosti fonda i upravljanja pozicijama imovine. Ono uključuje rizik nemogućnosti financiranja imovine prema odgovarajućim dospjećima i cijenama kao i rizik nemogućnosti prodaje imovine po razumnoj cijeni i u prikladnom vremenskom okviru. Struktura otvorenog investicijskog fonda omogućava dnevno kreiranje i povlačenje udjela te je stoga fond izložen riziku likvidnosti u slučaju potrebe povrata sredstava imateljima udjela fonda u bilo koje vrijeme.

Prilikom objave informacija o riziku likvidnosti fonda društvo za upravljanje je dužno objaviti:

- a) analizu dospjeća financijskih obveza fonda koja prikazuje preostalo razdoblje do ugovornog dospjeća, i
- b) opis načina na koji upravlja rizikom likvidnosti koji je prisutan pod a).

Prilikom izrade analize ugovornog dospjeća financijskih obveza, društvo za upravljanje na temelju prosudbe utvrđuje primjeren broj skupina po kojima će vremenski razvrstati dospjeće. Primjerice, društvo može sljedeća razdoblja odrediti kao primjerena:

- a) do jednog mjeseca,
- b) od jednog do tri mjeseca,
- c) od tri mjeseca do jedne godine, i
- d) od jedne godine do pet godina.

Kad druga strana može birati vrijeme plaćanja nekog iznosa, obveza se uključuje s najranijim datumom na koji se od fonda može zatražiti plaćanje.

Ako iznos obveze nije fiksna, objavljeni iznos se utvrđuje prema uvjetima na izvještajni datum. Primjerice, ako se iznos obveze mijenja u skladu s promjenama nekog indeksa, objavljeni iznos se može temeljiti na razini indeksa na izvještajni datum.

5. ZAKLJUČAK

Društva za upravljanje investicijskim fondovima dužna su sastavljati financijske izvještaje za otvorene investicijske fondove kojima upravljaju. Godišnji financijski izvještaji, u skraćenom obliku, ali s detaljnim bilješkama i mišljenjem nezavisnog ovlaštenog revizora, javno se objavljuju u Registru godišnjih financijskih izvještaja pri Financijskoj agenciji. Zbog velike imovine kojom upravljaju te zaštite imatelja udjela otvorenih investicijskih fondova, Hrvatska agencija za nadzor financijskih institucija propisala je opsežan set izvještaja koji joj društva za upravljanje fondovima moraju dostavljati za otvorene investicijske fondove kojima upravljaju. Jedan od ključnih podataka su informacije o izloženosti rizicima fonda, a posebno onim koji proizlaze iz izloženosti financijskim instrumentima, stoga društva za upravljanje trebaju u Bilješkama uz financijske izvještaje otvorenog investicijskog fonda, između ostalog, posebnu pozornost posvetiti tom dijelu.

Literatura:

1. Zakon o računovodstvu (Nar. nov., br. 109/2007.).
2. Zakon o investicijskim fondovima (Nar. nov., br. 150/2005.).
3. Pravilnik o sadržaju izvješća dioničara i imatelja udjela u fondu i vođenju poslovnih knjiga društva za upravljanje investicijskim fondovima (Nar. nov., br. 45/2006., 26/2009.).
4. Pravilnik o obveznom sadržaju, rokovima i obliku obveznih izvješća o radu investicijskih fondova, društava za upravljanje i depozitne banke (Nar. nov., br. 8/2007.).
5. Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja 6 i 7 (Nar. nov., br. 30/2008. i 137/2008.).
6. Internet stranice Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga: www.hanfa.hr

Kristina TOTH dipl. ek., ovl. interni revizor,
Dodana vrijednost za računovodstveno-knjigovodstvene
usluge i poslovno savjetovanje, Zagreb

Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika organizira radionicu

SASTAVLJANJE KONSOLIDIRANIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

U Zagrebu, 15. veljače i 22. ožujka 2010.
Dvorana HZRIF, Zagreb, J. Gotovca 1/II.

početak u
9,30 sati

PROGRAM:

- Zakonski okvir
  - Zakon o trgovačkim društvima
  - Zakon o računovodstvu
    - o Obveznici sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja
    - o Opseg sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja
    - o Primjena standarda financijskog izvještavanja
- Standardi financijskog izvještavanja
  - Konsolidacijski postupci
  - Utvrđivanje i računovodstveno praćenje goodwilla
  - Eliminacije za potrebe konsolidacije
- Sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja za obveznike HSFI-a
- Sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja za obveznike MSFI-a
- Konsolidirano godišnje izvješće
- Predaja konsolidiranih financijskih izvještaja

